

Bilaga1

NORRMALMS KVALITETSREDOVISNING FÖRSKOLA OCH GRUNDSKOLA

Bakgrund

Enligt regeringens förordning (1997:702, 2001:649) ska varje år upprättas en kvalitetsredovisning på kommun- och skolnivå som omfattar alla skolformer inklusive förskolan, skolbarnsomsorgen och särskoleklasser/elever när sådan verksamhet finns. Syftet är att redovisningen ska fungera som hjälpmedel för att utveckla och förbättra verksamheten genom att grundskolornas och förskolornas resultat och arbete med att uppfylla målen synliggörs.

Organisatoriska förutsättningar

Norrmalms barn- och ungdomsavdelningen består av förskola, grundskola, fritid, social omsorg för barn och unga, barn i behov av särskilt stöd samt barn och unga med funktionshinder. Avdelningen ansvarar för att ge goda förutsättningar till lärande och utveckling för barn och ungdomar i åldern 1-20 år och ska ha en helhetssyn på barns och ungdomars vardag genom ett nära samarbete mellan samtliga verksamheter.

Inom Norrmalm finns åtta grundskolor (sju skolenheter). Förutom den ordinarie skolverksamheten finns särskilda profilklasser: musikklasser, engelskspråkiga klasser och judiska klasser. För profilklasserna gäller hela Stockholms län som upptagningsområde. Inom två skolenheter finns tvåspråkiga klasser (svenska-engelska) och en skolenhet har inriktning Ma/No. En skolenhet ansvarar för stadsdelens särskilda undervisningsgrupper och en annan skolenhet för stadsdelens förberedelseklasser, skolår F-6. Stadsdelens särskoleverksamhet finns inom en skolenhet och består av grundsärskola och träningsklasser.

Flera skolor har integrerat skolbarnsomsorgen med skolverksamheten. Ett par skolor har helintegrerad förskoleklass, skolbarnsomsorg och skola. Samtliga skolor erbjuder eleverna i skolår 4-6 mellanstadieverksamhet/fritidsklubb. Inom stadsdelen finns också enskilda anordnare av mellanstadieverksamhet.

Inom Norrmalm finns sju förskoleenheter fördelade på 26 olika adresser. Inom en förskoleenhet finns en liten grupp för infektionskänsliga barn. Det finns också två utegrupper inom en enhet samt en lokal som används som träffplats för hemmavarande föräldrar. Förskolornas arbetssätt och metoder utgår från en Reggio Emiliainspirerad barnsyn.

Barn och elever

I förskolorna fanns under året 1 243 barn (avläsning i september). Detta är en ökning med 57 barn från föregående års mättillfälle. Under året fick 20 barn modersmålsstöd. Detta är en ökning jämfört med 2003 då 15 barn fick modersmålsstöd.

I skolorna fanns under året 4 438 elever (avläsning i september), vilket är en minskning med ca 60 elever jämfört med motsvarande mätning 2003. Ca 70 % är elever från den egna stadsdelen och ca 30 % kommer från andra stadsdelar och kommuner. 415 elever undervisades i svenska som andraspråk och 604 elever deltog i modersmålsundervisningen. Detta är en liten ökning i förhållande till 2003 då 386 elever undervisades i svenska som andraspråk och 595 i sitt modersmål.

Inom skolbarnsomsorgen var 1 054 barn inskrivna. Detta är en minskning med 84 barn jämfört med 2003. I kommunal mellanstadieverksamheten deltog 250 barn och 235 barn i enskild, vilket är jämförbart med 2003.

Personal

I förskolorna är antalet barn per vuxen 4,8 . Detta är en förbättring jämfört med 2003 då antalet barn per vuxen var 5,3. Andelen behöriga förskollärare är relativt konstant, 62% jämfört med 63% 2003.

Antalet elever per lärare i skolår 1-9 är 11,4. Detta är en förbättring jämfört med 2003 då antalet elever per lärare var 14,0. (Siffrorna är dock inte helt jämförbara eftersom förra årets mätning inte gjordes på samma sätt som årets.) Andelen behöriga lärare är fortsatt mycket hög, 99% jämfört med föregående års 100%. Antalet barn per personal inom skolbarnsomsorgen är 10,8. Detta är en förbättring jämfört med 2003 då antalet barn per personal var 12,6.

Lokal- och organisationsförändringar

Befolkningsprognoserna visar på en fortsatt ökning av antalet förskolebarn i stadsdelen. Det ökade behovet av förskoleplatser, uppdraget att klara barnomsorgsgarantin samt Stockholms stads mål att minska barngruppernas storlek har lett till att Norrmalm har öppnat flera nya förskoleavdelningar under året. Förskoleutbyggnaden kommer att fortsätta under 2005.

Elevunderlaget inom stadsdelen har under några år minskat och även nuvarande elevprognoser visar på minskningar. Med anledning av bl.a. elevminskningen genomfördes under 2003 en översyn av skolorganisationen på Norrmalm, med fokus på effektivare lokalutnyttjande. Under 2004 har flera av de beslutade åtgärderna genomförts, exempelvis har två fristående fritidshem integrerats i två skolors huvudbyggnader. Ett av dessa fritidshem har också omvandlats till förskola. Integreringen av fritidshem och skola kommer att fortsätta under 2005.

Resultat och måluppfyllelse

Stadsdelens förskolor och grundskolor har nått verksamhetsmålen inom tilldelad budgetram med något enstaka undantag.

Normer och värden

Alla förskolor och skolor fastställer sina värderingar utifrån Norrmalms värdegrund som kan sammanfattas i ”Alla människors lika värde”, ”Brukaren i centrum” samt ”Delaktighet och ansvar”.

Trygghet och trivsel är viktiga faktorer för att skapa en god miljö för lärande. Enheterna genomför årligen egna brukarundersökningar avseende trygghet och trivsel. Även årets undersökningar visar att den stora majoriteten av barn/elever och föräldrar trivs och känner sig trygga i stadsdelens förskolor och skolor. Att det långsiktiga arbetet med att skapa trygga verksamheter är framgångsrikt, bekräftas också av både de kommunala och statliga inspektörsbesök som har genomförts under året, bl.a. i fyra av stadsdelens verksamheter. Enligt inspektörsrapporterna har framför allt skolornas långsiktiga och systematiska arbete med värdegrunden och anti-mobbning resulterat i att allt fler elever känner sig trygga i skolorna. Under året har de flesta skolor på Norrmalm sett över och utvecklat rutinerna och arbetsgången för just arbetet mot mobbning men också elevvårdens övriga arbete med t.ex. barn i behov av särskilt stöd.

Ett sätt att skapa trygghet och kontinuitet för eleverna under skoltiden är att integrera skola och skolbarnsomsorg. Några skolor har i dag helintegrerad förskoleklass, skolbarnsomsorg och skola. Inom en av skolenheterna finns också särskolan integrerad. Detta möjliggör en högre personaltäthet och ett bättre samarbete mellan verksamheterna. Under 2005 kommer integreringen av skolbarnsomsorg och grundskola/särskola att fortsätta.

Ytterligare framgångsfaktorer i arbetet med trygghet och trivsel under skoltid är de fadder- och kamratstödjarsystem som finns i alla skolor. En fortsatt hög personaltäthet och en hög andel behöriga lärare har också bidragit till att göra verksamheterna trygga.

Som ett ytterligare led i arbetet med trygghet och trivsel har skolorna också utvecklat arbetet med elevernas arbetsmiljö. I dagsläget har alla 6-9 skolor elevskyddsombud. Skolorna lägger också stor vikt vid att försöka minska stressen för eleverna genom att skapa en jämn arbetsfördelning. Detta är ett område som kommer att utvecklas under 2005.

För att skapa en större trygghet för eleverna under deras fritid har stadsdelen genomfört olika insatser. Alla skolor med skolår 6-9 har numera nätverksgrupper bestående av personal från skolan, socialtjänsten, fritidsenheten, församlingarna, polisen och representanter från ungdomsverksamheter. Denna verksamhet fungerar mycket bra. För att skapa trygghet för stadsdelens ungdomar under kvällstid startades under hösten föräldravandringar. I dagsläget är ca 90 föräldrar aktiva i denna verksamhet. Föräldravandrarna har ett nära samarbete med stadsdelens fältassistenter.

Förskolorna arbetar systematiskt med att stärka barnens självkänsla, att våga stå i centrum och att våga säga ifrån. Alla människors lika värde samt olikheter som tillgång ingår som en del i Norrmalms värdegrund och utgör därmed basen i de värdegrundsdiskussioner som förs i verksamheterna. Förskolorna arbetar också med olika kompis- och känsloteman. Barngruppernas storlek har minskat från i genomsnitt 15,9 till 15,7 barn per grupp, d.v.s. totalt 22 barn. Detta tillsammans med en fortsatt hög vuxentäthet och hög andel behöriga förskollärare har bidragit till att skapa en trygg miljö för barnen. Stor vikt läggs också vid säkerheten kring den fysiska miljön, både avseende inomhus- och utomhusmiljön. Barn- och ungdomsavdelningen genomför regelbundna uppföljningar av säkerheten tillsammans med förskolornas barnasäkerhetsombud.

Lärande och utveckling

Förskolornas egna utvärderingar/brukarundersökningar visar att barnen ges goda förutsättningar till utveckling och lärande. Detta beror till stor del på att förskolorna under flera år har arbetat utifrån en Reggio Emiliainspirerad barnsyn, vilket innebär att fokus i det pedagogiska arbetet ligger på observation, dokumentation och reflektion. Alla förskoleenheter är representerade i något av stadsdelens tre pedagogiska nätverk, som är ett pedagogiskt forum för lärande och erfarenhetsutbyte. Under året har nätverken utökats att också omfatta grundskolan. Förskolornas egna utvärderingar visar att det långsiktiga arbetet i nätverken har inneburit en större pedagogisk samsyn inom enheterna. Numera har nästan alla förskolor avsatt tid till reflektion i samband med gemensamma möten. Förskolorna arbetar också efter det pedagogiska året, ett slags kvalitetssäkringssystem, där tid för reflektion, uppföljning och utvärdering är tydligt angivna. Enheterna anser att arbetet i projektform och med pedagogisk dokumentation och portfolio har gjort att barnets läroprocess blivit tydligare. Satsningen på mindre barngrupper och en fortsatt hög andel förskollärare har också givit goda förutsättningar för barnens lärande. I dagsläget har flertalet förskolor två förskollärare och en barnskötare per avdelning. Under 2005 kommer de pedagogiska nätverken att utvecklas ytterligare liksom samarbetet med grundskolan.

För att utveckla barnens förmåga till kommunikativ, social och empatisk förmåga har förskolorna ett utforskade arbetssätt. Olika kulturaktiviteter ingår i detta arbete. Enligt förskolornas egna utvärderingar har arbetet i mindre projektgrupper visat sig framgångsrikt vad gäller barnens utveckling. Med hjälp av olika uttrycksformer (bild, sång, ramsor, musik, drama, rörelse, skapande) kan förskolorna tydligt se att barnens ord- och begreppsförråd utvecklas. Antalet barn som erhållit modersmålsstöd har ökat. Intentionen är att detta stöd ska ingå som en integrerad del i förskolans övriga verksamhet. Hittills har detta inte varit möjligt men under nästa år ska förskolorna gemensamt utveckla detta arbete.

För de barn som är i behov av särskilt stöd upprättas handlingsplaner. Under året har flera förskolor infört en ny form av samordningsmöten där berörda föräldrar, pedagoger, förskolechef och pedagog från stadsdelens stödteam deltar. Syftet med dessa möten är att försöka uppnå samsyn mellan berörda parter och också klargöra mål, insatser och ansvar för att bättre kunna stödja barnen. Mötesformen kommer att utvecklas under nästa år.

Kunskaper

Eleverna i Norrmalms skolor visar fortsatt mycket goda resultat när det gäller såväl betyg som nationella prov och Stockholmsprov. Inga större avvikelser finns i måluppfyllelsen i jämförelse med föregående års resultat. Andelen elever som är behöriga till gymnasiets nationella program har varit konstant de senaste åren, 97%. I jämförelse med både Stockholm och landet i övrigt är detta en mycket hög siffra. I Stockholm är 89% av eleverna behöriga till gymnasiets nationella program och i landet i övrigt är siffran 90%. Eleverna har också fortsatt mycket goda resultat på de nationella proven i skolår 9. I matematik fick 97% av eleverna godkänt, i svenska 97% och i engelska 99%. Detta är i princip samma nivå som 2003. Även på Stockholmsprovet i skolår 7 har stadsdelens skolor fortsatt höga resultat. I matematik nådde 87% av eleverna kravnivån jämfört med 86% under 2003. I engelska nådde 94% av eleverna kravnivån. Årets Stockholmsprov i engelska är omarbetet och det går därför inte att jämföra med resultaten 2003.

Uppföljning och utvärdering av den enskilda elevens resultat sker vanligtvis i samband med utvecklingssamtalen. Enligt både den nationella och den kommunala inspektörsrapporten behöver de flesta skolor utveckla uppföljning, utvärdering/analys och dokumentation av verksamheterna så att det bättre går att följa den enskilda elevens kunskapsutveckling. Skolorna har kommit en bit på väg att utveckla olika modeller för att kunna följa och förbättra elevernas kunskapsutveckling, exempelvis använder nu alla skolor läsutvecklingsschemat (LUS) som ett verktyg för att mäta elevernas läsutveckling. Stadsdelens skolor ska under 2005 utveckla resultatuppföljningen ytterligare.

Ett annat utvecklingsområde som inspektörsrapporterna lyfter fram är en tydligare koppling mellan de nationella styrdokumentet och de lokala kursplanerna. Samtliga skolor har deltagit i stadens REP-projekt som syftar till kunskap om mål- och resultatstyrning av skolan. Måldiskussioner sker till viss del i skolorna men även detta område behöver utvecklas.

Flera skolor har under året utvecklat rutinerna för det elevvårdande arbetet genom att tydliggöra ansvarsfördelning och arbetsgång för både skolans pedagoger och elevvårdsteam. Skolorna har också utvecklat samarbetet med såväl socialtjänsten som stödteamet. Förhoppningen är att detta ska leda till att ännu fler elever som är i behov av särskilt stöd upptäcks tidigt. Under hösten har Barn- och ungdomsavdelningen genomfört en översyn av organisationen för barn i behov av särskilt stöd inom stadsdelen. Översynen har resulterat i att flera utvecklingsområden har identifierats, t.ex. kommer en gemensam mall för åtgärdsprogrammen att tas fram och personal kommer att erbjudas utbildning för att bättre kunna arbeta med elever i behov av särskilt stöd.

Under året har Norrmalms särskilda undervisningsgrupper knutits till en av skolenheterna. I möjligaste mån har stadsdelens elever som varit placerade i andra stadsdelar och kommuner erbjudits plats i stadsdelens särskilda undervisningsgrupper. Detta har lett till lägre kostnader och en bättre och tryggare miljö för dessa elever. Verksamheten kommer att utvärderas under nästa år. Höstterminen 2002 startade en särskild undervisningsgrupp för elever i skolår 6-9 i samarbete mellan grundskolorna och socialtjänsten. Under 2004 har ca 20 elever deltagit i verksamheten som har varit framgångsrik så till vida att flertalet av eleverna har kunnat fortsätta sin skolgång på gymnasiet nationella program.

Ledarskap/chefsutveckling

Under året har samtliga enhetschefer deltagit i enskild och/eller grupphandledning. Två av rektorerna deltar i stadens tvååriga chefsutvecklingsprogram. Cheferna har också deltagit i utbildning som har anordnats av Kompetensfonden och stadsdelsförvaltningen. Flera skolledare har uppmärksammat lärarnas behov av någon form av ledarutbildning. Diskussioner om innehåll och former för en sådan utbildning kommer att föras under 2005.

Bedömning och betyg

Skolverkets rapport "Betyg med lika värde" från våren 2004 pekar på de brister som finns i landets skolor när det gäller likvärdig bedömning. Samma brister lyfts också fram i både den kommunala och nationella inspektörsrapporten. Även årets SALSA-rapport visar på brister i bedömaröverensstämmelsen när betygen i skolår 9 och gymnasiet första skolår jämförs. Norrmalms skolor har under flera år arbetat med att revidera och förtydliga mål och kravnivåer och att förmedla dessa till elever och föräldrar. Skolorna arbetar också till viss del med bedömaröverensstämmelse inom främst den egna skolan.

Detta är dock inte tillräckligt för att kunna garantera en likvärdig bedömning för stadsdelens elever. Norrmalms skolor kommer därför att från 2005 ingå i stadens kompetensutvecklingsprojekt som syftar till att skapa bättre bedömar-överensstämmelse inom staden, stadsdelen och den egna skolan.

Hälsofrämjande arbete/elevhälsa

Flera rapporter från t.ex. Skolverket och Folkhälsoinstitutet visar på en ökad fysisk och psykisk ohälsa bland landets barn och ungdomar. Både förskolorna och skolorna är medvetna om att de har en viktig roll i det hälsofrämjande arbetet med eleverna och försöker därför ha hälsoperspektivet som en röd tråd i verksamheten. En stor del av förskolornas pedagogiska verksamhet förläggs t.ex. utomhus. Detta för att barnen både ska få frisk luft och röra sig mer. Flera skolor har Hälsa som särskild inriktning och erbjuder t.ex. ett utökat timantal i idrott.

I en del skolor samarbetar lärarna i ämnena Idrott och Hemkunskap för att ge eleverna en vidare kunskap om vikten och sambandet mellan motion och mat. Norrmalm deltar i regeringens satsning "Handslaget" som är ett projekt mellan skola och idrottsföreningar, där idrottsföreningarna erbjuder idrottsaktiviteter några timmar i veckan i skolorna för att förbättra den fysiska och psykiska hälsan hos Norrmalms elever, särskilt hos inaktiva barn/unga.

Som ett led i arbetet med stadens elevhälsostrategi bildades under hösten 2004 områdesgrupper med representanter från barn- och ungdomsavdelningens samtliga verksamheter. Syftet med områdesgrupperna är att ta fram gemensamma utvecklingsområden för elevhälsoarbetet i stadsdelen. Översynen av organisationen för barn i behov av särskilt stöd inom stadsdelen som genomfördes under hösten har visat på flera utvecklingsområden som kommer att beaktas i det fortsatta arbetet med elevhälsostrategin, bl.a. avseende ansvarsfördelning, arbetsgång och uppföljning.

Drog- och brottsförebyggande arbete

Det drogförebyggande arbetet har under 2004 utvidgats till att omfatta även det brottsförebyggande och hälsofrämjande arbetet. Målet under året har varit att höja kunskapen om situationen i stadsdelen avseende alkohol, droger, brott och social ohälsa hos unga på Norrmalm för att på lång sikt främja hälsa och utveckling. Aktuella kartläggningar om ungdomars drogvanor och ungdomsbrottslighet i Stockholm visar att de till viss del skymmer sikten för stadsdelens verkliga problem. Drogvaneenkäten visar t.ex. att innerstaden och Norrmalms elever ligger i topp i alkoholkonsumtion jämfört med övriga stadsdelar medan kartläggningen av ungdomsbrottslighet i Stockholms stad visar att Norrmalms unga hamnar lågt i brottsstatistiken. Det är unga från andra stadsdelar som i högre grad än Norrmalmsungdomarna begår brott inom stadsdelen.

Norrmalms egen kartläggning visar att alkoholen inte är den främsta faktorn som leder till social ohälsa utan det är en sammansatt problematik där skolproblem, brottsaktivitet, psykisk ohälsa och familjeproblem är viktiga faktorer. Framtida utveckling av förebyggande åtgärder och kunskapshöjande insatser behöver därför koncentreras till dessa riskfaktorer.

Barns, elevers och föräldrars inflytande

Eleverna har möjlighet till inflytande genom främst utvecklingssamtal, klass-, elev- och matråd samt olika brukarenkäter. Enligt skolornas egna utvärderingar fungerar klass- och elevråd i stort sett tillfredsställande. Som ett ytterligare led i demokratiarbetet får sedan 2003 klasserna i skolår 9 besök av en ledamot från stadsdelsnämnden för att diskutera elevernas möjligheter till inflytande i t.ex. ungdomsfrågor. Detta har resulterat i att flera elever har inkommit med medborgarförslag inom olika områden. Skolorna har under en längre period arbetat med att hitta former för elevernas inflytande utöver den egna lär- och arbetssituationen. Inspektörsrapporterna visar dock att detta är ett område som behöver utvecklas.

Förskolorna arbetar aktivt med barninflytande, främst genom att lyssna till och observera barnen samt genomföra barnintervjuer. Barnens tankar och intressen ligger sedan till grund för t.ex. de olika projektarbeten som genomförs.

Föräldrainflytande sker vid utvecklingssamtalen, daglig kontakt. föräldraråd/förvaltningsråd, vecko-, och månadsbrev, brukarenkäter och stadens synpunkts- och klagomålshantering. Enligt enheternas brukarundersökningar fungerar föräldrainflytandet tillfredsställande även om några enheter behöver utveckla formerna för föräldraråden. Att tydliggöra verksamhetens mål är fortfarande ett utvecklingsområde för både förskolorna och skolorna.

Övergång och samverkan

Sedan 2003 omfattas barn- och ungdomsavdelningen av förskola, grundskola, fritidverksamheter, socialtjänst och omsorg om funktionshindrade. Tanken med organisationsförändringen var att ge förutsättningar för ett nära samarbete mellan verksamheterna och således uppnå ett effektivare resursutnyttjande. Under hösten 2004 genomfördes en utvärdering av de olika avdelningarnas organisationer inom Norrmalms stadsdelsförvaltning. Denna utvärdering visar att organisationen för barn- och ungdomsavdelningen har varit framgångsrik, även om vissa områden behöver utvecklas.

Rutiner för övergång och samverkan mellan förskola och grundskola är ett utvecklingsområde som lyfts fram i inspektörsrapporterna. Stadsdelen har sedan några år en handlingsplan för övergången mellan förskola och förskoleklass men i dagsläget följer inte alla enheter planen. I förskolornas och skolornas arbete med elevhälsostrategin har också övergång mellan och inom enheterna identifierats som ett aktuellt utvecklingsområde.

För de elever som är i behov av särskilt stöd tas tidiga kontakter mellan skolledning, elevvårdsteam och lärare för att förbereda elev, föräldrar och mottagande skola i tid. Detta fungerar enligt enheternas egna utvärderingar överlag tillfredsställande.

Uppföljning av åtgärder för utveckling 2004

- *Utveckla samarbetet kring barn och ungdomar i ett 1-16 perspektiv*
Arbetet med att skapa samarbetsformer mellan förskola och grundskola har intensifierats under året, bl.a. genom att regelbundna möten och konferenser hålls gemensamt. Hur övergången mellan verksamheterna ska förbättras har varit en av de frågor som särskilt diskuterats under året. Barn- och ungdomsavdelningen har också särskilda åtaganden om just samverkan och helhetsperspektiv som omfattar alla verksamheter som arbetar med barn och ungdomar.
- *Utveckla de pedagogiska nätverken*
De pedagogiska nätverken utgår från en Reggio Emiliainspirerad barnsyn. Under året har också grundskolan deltagit. Norrmalms arbete i nätverket har varit mycket framgångsrikt och kommer att utvecklas ytterligare under 2005.
- *Ytterligare utveckla metoderna för matematik-, språk- och läsutveckling*
Skolorna arbetar kontinuerligt med dessa områden. Flera av skolorna har matematik och/eller språk som sina pedagogiska inriktningar och lägger därmed extra tid och resurser på dessa ämnen. En av skolorna samarbetar med en gymnasieskola, vilket innebär att eleverna i skolår 9 ges möjlighet att läsa in A-kursen i matematik och engelska. Under året utnyttjade två klasser denna möjlighet med mycket gott resultat som följd. Läsutvecklingsscheman används nu av alla skolor som ett verktyg för att följa elevernas språkutveckling. Ytterligare utveckling av metoderna kommer att ske under 2005, bl.a. med fokus på praktisk och ämnesövergripande matematik.
- *Ytterligare utveckla individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram*
I stort sett alla barn/elever har individuella utvecklingsplaner som revideras vid utvecklingssamtalen och i samverkan med barn/elever och föräldrar. Skolorna upprättar åtgärdsprogram för de elever som befaras att inte nå målen. I förskolan upprättas handlingsplaner för barn som är i behov av särskilt stöd. Under året har en arbetsgrupp inom Barn- och ungdomsavdelningen påbörjat arbetet med att ta fram en gemensam mall för åtgärdsprogram. Detta arbete kommer att fortsätta under 2005.

- Utveckla IT som ett pedagogiskt verktyg*
 Både förskolorna och grundskolorna har under året gjort olika satsningar för att IT ska bli ett pedagogiskt verktyg. En styrgrupp inom Barn- och ungdomsavdelningen har under året tagit fram en gemensam E-strategi för verksamheterna som bl.a. omfattar kompetensutveckling inom området. Under hösten har fyra IT-pedagoger från skolorna arbetat stadsdelsövergripande i syfte att samordna och initiera olika kompetensutvecklingsinsatser. Under hösten har bl.a. kurser i digitalkamera och stadens skoldatanät genomförts för personalen. Arbetet med avdelningens E-strategi kommer att intensifieras under 2005.
- Utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen*
 Norrmalm har för närvarande ansvaret för ca 180 lärarstudenter. Det innebär att Norrmalm är en av de stadsdelar som tar emot flest studenter i staden. Arbetet med att förskolor och grundskolor själva ansvarar för studenterna har påbörjats, så också arbetet med att integrera den verksamhetsförlagda utbildningen som en del i stadsdelens övriga skolutvecklingsarbete. Stadsdelen har erhållit projektmedel för 2005 från Lärarhögskolan för att ytterligare utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen.
- Erbjuda en väl fungerande elevvård och erbjuda tidiga insatser för alla barn som bedöms behöva särskilt stöd*
 Flera skolor har under året utvecklat rutinerna för det elevvårdande arbetet. Elevvårdsteamerna träffas regelbundet och består ofta av skolläda, specialpedagoger, skolsköterska, kurator, psykolog, studie- och yrkesvägledare. Till sitt förfogande har också förskolorna och skolorna ett stödteam som bistår med handledning och kompetensutveckling. Enheterna har under året utvecklat ett nära samarbete med socialtjänsten inom stadsdelen. Förhoppningen är att de förbättrade rutinerna och det fördjupade samarbetet med t.ex. socialtjänsten ska leda till att ännu fler elever som är i behov av särskilt stöd upptäcks tidigt.
- Stärka barn/elevs och föräldrars inflytande över förskolan och skolan*
 Elevernas möjlighet till inflytande ges främst genom utvecklingssamtal, klass-, elev- och matråd samt olika brukarenkäter. Enligt skolornas egna utvärderingar fungerar klass- och elevråd tillfredsställande. Elevskyddsombud finns nu i alla skolor med skolår 6-9. Elevernas inflytande över främst den egna lär- och arbetssituation kommer att utvecklas under 2005. Förskolorna arbetar aktivt med barninflytande, t.ex. ligger barnens tankar och intressen till grund för de olika projektarbeten som genomförs.

Föräldrainflytande sker vid utvecklingssamtalen, daglig kontakt. föräldraråd/förvaltningsråd, vecko-, och månadsbrev, brukarenkäter och stadens synpunkts- och klagomålshantering. Enligt enheternas brukarundersökningar fungerar föräldrainflytandet relativt tillfredsställande.

Åtgärder för utveckling 2005

Med utgångspunkt från uppföljningen av föregående års utvecklingsområden, resultaten från den kommunala och den statliga inspektörsrapporten, enheternas egna brukarenkäter, nyckeltal, budget och resultat från nationella prov, Stockholmsprov, läsutvecklingsscheman samt betygsstatistik, kommer förskolorna och skolorna under 2005 att arbeta med nedanstående utvecklingsområden. Eftersom förskolorna och skolorna arbetar långsiktigt och förebyggande, fortsätter också arbetet med flera av föregående års utvecklingsområden.

- Utveckla likvärdig bedömning/bedömaröverensstämmelse inom den egna skolan, stadsdelen och staden
- Tydliggöra kopplingen mellan de nationella styrdokumentet och de lokala kursplanerna (mål- och resultatstyrning)
- Utveckla uppföljning, utvärdering/analys och dokumentation av verksamheterna så att det bättre går att följa den enskilda elevens kunskapsutveckling
- Utveckla organisation och innehåll kring verksamhetsområdet Elevhälsa, bl.a. åtgärdsprogrammen
- Förbättra och tydliggöra samverkan mellan förskola, grundskola, skolbarnsomsorg, fritid och socialtjänst
- Utveckla ledarskapet för chefer och pedagoger
- Fortsätta att utveckla de pedagogiska nätverken, bl.a. genom att grundskolan i större utsträckning ingår i nätverken
- Ytterligare utveckla metoderna för matematik-, språk- och läsutveckling
- Ytterligare utveckla IT som ett pedagogiskt verktyg
- Utveckla den verksamhetsförlagda utbildningen
- Stärka barn/elevs inflytande i förskolan och skolan